

Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2021-8217
Den 7. januar 2022

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 220 (Alm. del), som Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg har stillet til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri den 6. december 2021. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra udvalget.

Spørgsmål nr. 220 (Alm. del) fra Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg

”Vil ministeren redegøre for, hvordan gråsæler i Østersøen påvirker torskebestanden?”

Svar

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har jeg indhentet et fagligt bidrag fra Danmarks Tekniske Universitet, Institut for Akvatiske Ressourcer (DTU Aqua), der har oplyst følgende:

”Gråsælen påvirker torskebestanden i Østersøen primært på to måder, dels ved direkte prædation på torsk, dels ved at udbrede forekomsten af parasitter i torsk.

Prædation

Undersøgelser af gråsælens fødevalg viser, at torsk er en vigtig art for gråsælen. Torsken og gråsælen har imidlertid ikke samme udbredelse i Østersøen. Hvor gråsælen er udbredt over hele Østersøen, findes torsken primært i den sydlige del af Østersøen. Gråsælens konsumtion af torsk finder derfor primært sted i den sydlige del af Østersøen, hvor der iflg. de seneste tællinger befinder sig omkring 2.100 sæler. Inden for den sydlige Østersø varierer konsumtionen både geografisk og med sæsonen. Ved Christiansø og Utklippan (Sverige) har omkring 95% af sælerne torsk i maven, mens tallet ved Falsterbo (Sverige) og Rødsand er 40-50% baseret på analyser af DNA i sællorte. Disse resultater kan ikke omregnes til, hvor store mængder fisk, det svarer til. Analyser af øresten fra torsk fundet i de samme sællorte viser en vægtmæssig forekomst af torsk på 70-80%.

DTU Aqua har udviklet en første prototype af en model for gråsælens fouragering i Østersøen. Formålet var at beskrive den rumlige fordeling og intensitet af gråsælens prædation på torsk i Østersøen. Modellen beskriver sælernes bevægelses- og fourageringsadfærd under ophold i den sydlige og vestlige Østersø, med udgangspunkt i de fire hvilepladser nævnt ovenfor, og sammenholder det med data om torskens forekomst. Foreløbige resultater fra modellen giver en konsumtion på ca. 1.400 tons torsk om året for gråsæler fra de fire nævnte hvilepladser. Resultaterne skal dog tages med et vist forbehold, da modellen endnu ikke er færdigudviklet. Blandt andet vil modellen, ved inddragelse af både satellitdata, der beskriver sælernes bevægelsesadfærd, og en forbedret beskrivelse af fødegrundlaget, kunne give et mere retvisende billede af det rumlige og tidlige prædationstryk på torsk i Østersøen.

De nævnte resultater er baseret på data om fødevalg indsamlet i 2014-16 og er ikke nødvendigvis repræsentative for situationen i 2021. En vigende forekomst af torsk vil f.eks. kunne medføre et fald i andelen af torsk i gråsælens føde.

Parasitter

Gråsælen er hovedvært for en parasit, som torsken er transportvært for, og som i daglig tale kaldes 'torskens leverorm'. Parasitten har dette navn, fordi den specifikt sætter sig i torskens lever. Torsken får parasitten ved at spise inficerede byttedyr, især småfisk, og det er hovedsagligt torsk over cirka 30 cm som bliver inficerede, fordi disse torsk er store nok til at spise småfisk. Nærværende beskrivelse om belastning med leverorm beskriver derfor situationen for torsk, som er minimum 30 cm store.

DTU Aquas nyeste undersøgelser viser, at østlige østersøtorsk med mange leverorm 1) er tyndere end torsk med få/ingen leverorm, 2) udviser sygdomstegn, som dem man ser hos mennesker med kroniske leversygdomme, såsom skrumpelever eller levercancer, 3) har en højere risiko for at dø, 4) har mindre fedt i deres lever samt mindre protein i kødet. I hvor høj grad torskene i den centrale og østlige Østersø er mere modtagelige for leverorm, fordi de i forvejen er tynde pga. fødemangel, er dog stadig uklart, men uafhængigt af dette, så viser resultaterne, som beskrevet ovenfor, at en høj belastning af leverorm har en negativ effekt på torskens sundhedsstatus.

Gråsælbestanden i Østersøen har historisk været højere end den er i dag med et anslået antal dyr mellem 80.000 og 100.000 omkring forrige århundredeskift. Der er ikke tilgængelig information om parasitbelastning i torsk så langt tilbage i tiden, men der eksisterer russisk litteratur fra 1940'erne og 1950'erne, som beskriver belastning med leverorm i østlige østersøtorsk i denne periode, og dette har DTU Aqua fået oversat fra originalsproget. I 1940'erne og 1950'erne var antallet af gråsæler i Østersøen omkring 18.000 til 23.000 dyr, og oversættelserne af disse russiske studier viser, at infektionsintensiteten (antal orm per inficeret lever) i torsk dengang var sammenligneligt med, hvad vi observerede for 5-10 år siden i østlige østersøtorsk, hvor antallet af gråsæler i Østersøen svarede nogenlunde til i 1940'erne og 1950'erne. Dog viser et par af de russiske studier fra 1940'erne, at andelen af torsk, som var inficerede, var højere dengang end for 5-10 år siden; i 1940'erne var næsten alle torsk inficerede, hvilket også er, hvad vi observerer i dag i den centrale og østlige Østersø. Disse historiske informationer arbejder DTU Aqua med lige nu, og de er endnu ikke publiceret i den videnskabelige litteratur. I dag, hvor vi har over 40.000 gråsæler i Østersøen, ser vi både, at næsten alle torsk er inficerede med leverorm, og at de har den højeste infektionsintensitet, som hidtil er rapporteret i litteraturen.

Derudover beskriver nogle af disse ældre russiske artikler også, hvordan de torskelever, som var meget inficerede, havde betydeligt lavere fedtindhold, og fiskene var også betydeligt tyndere, når de havde mange leverorm i sammenligning med torsk uden orm/med få orm; dvs. de samme ting som vi i dag observerer i torsk, som er svært belastede med leverorm.”

Rasmus Prehn

/

Nis Christensen